

Секрети перемог

Марта ЄЛІСЄВА

Четвертий випуск збірки літературних портретів найкращих спортсменів Чернігівщини побачив світ. Автор, відомий спортивний журналіст Віктор Береговий, у кожній книжці намагається передати молодому поколінню секрети перемог.

Вони загалом відомі всім — це характер, сила волі, наполегливість, віра в себе. Та кожний герой книги «Спортивне сузір'я Чернігівщини» має свій особливий рецепт майстерності, завдяки якому мрія про вершину п'єдесталу втілюється в життя.

У новій збірці — дванадцять нарисів про найкращих спортсменів.

Герой першого нариса, відомий біатлоніст Андрій Дериземля, згадує про всі свої виступи з різними почуттями. Пам'ять повертає спортсмена на міжнародну арену Олімпійських ігор. На жаль, йому не вдалося стати їхнім чемпіоном, та спортсмену є чим пишатися — нагород багато, є і «золото», і «срібло», і «бронза». Андрій переконаний, що після закінчення спортивної кар'єри не варто зациклюватися на зробленому, а треба йти вперед.

Майстер спорту з боротьби самбо, володар багатьох титулів і звань Петро Лобас пройшов до визнання довгий та тернистий шлях. Сьогодні він із усмішкою згадує про те, як проводив поєдинки на килимі. Перемагав і оригінальністю, і хитрістю. Свій досвід

уже давно передає молоді, виховав багатьох чемпіонів, а ще він суддя міжнародного класу й особистим прикладом надихає молодь.

Історія Наталії Беркут теж цікава та повчальна. Легкоатлетка пройшла точніше, пробігла непростий шлях до своїх перемог. Вона за спортивну кар'єру подолала тисячі кілометрів, знає кожний камінець на трасах Англії, Франції, Японії та ще кількох десятків країн. Вона переживала незабутні хвилини встановлення семи рекордів України, які й досі ніхто не подолав. Усі ці рекорди вона здобула завдяки своєму характеру та витримці.

Неможливо не згадати ще одного героя збірки. Це Дмитро Митрофанов. Чудовий спортсмен, світла людина, яка знайшла в собі сили залишитись без підтримки рідних, не опустити руки, а стати сильним та успішним спортсменом, завоювати не одне «золото».

Кожен нарис збірки — це історія життя, випробувань різних спортсменів, які власним досвідом довели, що людині під силу подолати будь-які труднощі і стати переможцем.

Юрію Карпенку — 70

Марта ЄЛІСЄВА

Відомому музиканту, керівнику «Поліських дзвіночків», заслуженому працівнику культури України, викладачу-методисту Чернігівської музичної школи № 2 імені Є.В. Богословського Юрію Карпенку виповнилося 70 років.

Молодий душею музикант відзначив свій ювілей у колі колег та вихованців, які подарували викладачеві свою майстерність. На честь ювіляра лунали добрі слова, красиві музичні номери, було багато квітів та щирих оплесків. Вітаючи з ювілеєм, гості відзначали значний внесок Юрія Карпенка в розвиток музичної культури Укра-

їни та нашого міста. Його «Поліські дзвіночки» добре відомі не лише на теренах нашої держави, а й далеко за кордоном. Музиканти, яких він виховав, працюють у найкращих всесвітньо відомих професійних колективах.

Родзинками концерту на честь ювіляра стали виступи наймолодшої групи ансамблю разом із солісткою, викладачем Оленою Большак. Вітаємо Юрія Карпенка з ювілеєм і бажаємо йому міцного здоров'я й подальших успіхів.

У бібліотеці Короленка відкрилася виставка фотохудожників

Марта ЄЛІСЄВА

5 лютого в Чернігівській обласній бібліотеці імені В. Короленка відбулося відкриття звітної виставки членів Чернігівського відділення Національної спілки фотохудожників України.

Сім фотомайстрів показали свої творчі роботи шанувальникам цього виду мистецтва. Хтось із авторів більш полюбляє фотографувати природу, хтось гарний портретист, та головне, що об'єднує всіх, — високий професіоналізм та натхнення, з якими виконані роботи.

На відкриття виставки прийшло багато молоді,

щоб повчитися й перейняти досвід. Відвідувачі бібліотеки і всі охочі можуть подивитися на роботи майстрів протягом місяця.

Один із учасників Ігор Волосянкін планує показати виставку в районах області, щоб залучити до Чернігівського відділення нових членів.

ЯК ЗНІМАЛИ «КАВКАЗЬКУ ПОЛОНЯНКУ»:

шампанське за ідею, шприц у подушку та інші пригоди знімальної групи

Історія кіно

Після успіху «Операції «И» Леонід Гайдай задумав продовження фільму у вигляді двох невеликих новел.

Дія мала відбуватися в більш екзотичній обстановці, і нову картину назвали «Шурик у горах». «Кавказька полонянка» була першою з задуманих частин, а друга мала називатися «Снігова людина і інші» — це була розповідь про те, як Трус, Балбес і Бувалій ховалися від радянського правосуддя, видаючи себе за Єті. 15 червня 1965 року заявку подали на «Мосфільм», але затвердили тільки першу новелу, в результаті чого був створений повнометражний фільм.

Почалися пошуки головної героїні. На вимогу режисера шукали дівчину, яка відразу б привернула до себе увагу глядача. На роль Ніни «приміряли» понад 500 актрис. Список знаменитих на той момент прізвищ вражає: сестри Вертинські, Жанна Болотова, Лариса Голубкіна, Вікторія Федорова, Валентина Малявіна, Раїса Недашківська, Наталя Фатєєва, Наталя Кустинська. Розглядали кандидатуру і Наталії Селезньової, але Гайдай побоювся асоціацій із попередніми пригодами Шурика.

Доля — складний і запутаний клубок випадковостей. Наталія Варлей працювала гімнасткою в московському цирку. Під час гастролей в Одесі її на канаті під куполом цирку закріпив Георгій Юнгвальд-Хилькевич (майбутній режисер «Д'Артаньяна і трьох мушкетерів»). Він розповів про красиву циркачку Леоніду Гайдаю, і так на радянському екрані з'явився образ «студентки, комсомолки, спортсменки і просто красуні» Ніни.

Першим трюком, яким недовідчена актриса здивувала всю знімальну групу, було приручення ослиці Люсі — важливої дійової особи в фільмі. Чомусь ця досить уперта тварина відразу полюбила Наталю. Олександр Дем'яненко для того, щоб завоювати її довіру, довелося витратити цілий мішок цукру. Ця, за словами Гайдая, «біблійна тварина», прожила потім довге й гідне життя. Уже в дуже похилому для ослиці віці 55 років Люся повторно стала зіркою екрану, знявшись у фільмі «9 рота».

Досвідчені актори допомагали молодій актрисі Наталії Варлей, іноді щиро розважаючись. Наприклад, коли знімали сцену викрадення, Віцин, Моргунов і Нікулін так лоско-

тали Наталю в спальнику, що звивалася в кадрі вона цілком правдиво. А одного разу під час зйомок, коли від неї був потрібен веселий і щирий сміх, вони раптом разом підняли майки і стали чесати животи. Сцену зняли без проблем, оскільки сміялася вся знімальна група.

У фільмі, перенасиченому трюками й гумором, завжди знаходилося місце для нового жарту. Гайдай навіть установив «ціну» — пляшка шампанського видавалася тому, хто придумав що-небудь новеньке й смішне. Розповідали, що Нікулін у результаті заробив 24 пляшки, Моргунов 18, а Віцин одну. Незважаючи на свій екранний образ, Георгій Михайлович був абсолютно неп'ющим чоловіком. Для нього було справжньою проблемою, коли довелося в кадрі випити кухоль пива. Спочатку за його наполяганням рідину замінили на настій шипшини, але потім помітили, що не вистачає пива, і актор із величезною неохотою влив у себе справжнє пиво — чого не зробіш заради мистецтва.

Один із найсмішніших моментів у фільмі — жарт із величезним шприцем для Бувалого — придумав Юрій Нікулін. І навіть приніс із цирку страхітливий медичний ін-

Відомий шприц для Бувалого

струмент. Зрозуміло, що насправді його не встромляли в тіло. Між ногами актора поставили табуретку з подушкою, в яку шприц і потрапив. Однак Моргунова зйомки цієї сцени все одно неабияк нервували, оскільки голку, хоч і бутофорську, встромляли з усієї сили в небезпечній близькості від його тіла.

Після закінчення зйомок і монтажу на фільм чекала обов'язкова цензурна перевірка. І тут, здавалося, настав повний крах. Голові Держкіно СРСР Олексію Романову картина категорично не сподобалася. Забраковано було практично все — жарти, які були занадто

смилівими, пісні, які виявилися двозначними, порушені проблеми — занадто серйозними. Загалом, список був такий великий, що, здавалося, фільму кінець.

Врятувала комедію щаслива випадковість. Леоніду Брежневу, який був великим любителем кінематографа, періодично надсилали нові стрічки для перегляду. Одного разу йому відправили забраковану «Кавказьку полонянку». Картина так сподобалася Брежневу, що відкладала її на полицю, звичайно, після цього не стали. Ось так цей усенародно улюблений фільм потрапив до широкого глядача.